

Vertaalvaardigheid Grieks

Wat moet je kunnen, wat moet je kennen, wat moet je doen, hoe moet je te werk gaan? Stuk voor stuk belangrijke vragen als het gaat om vertaalvaardigheid. In de eerste weken van het nieuwe cursusjaar gaan we in de lessen en deels thuis intensief werken aan het verhogen van je vertaalvaardigheid. Dat doen we op verschillende manieren:

- veel oefenen met vertalen, onder individuele begeleiding; ik streef er naar elke leerling minimaal één les privéles te geven
- veel oefenen met de syntaxis (ook onderdeel van KGG-toets) om structuren in de tekst snel te kunnen herkennen
- leren van veelvoorkomende woorden en onregelmatige werkwoorden
- herhalen van de vormleer (ook onderdeel van KGG-toets)

Ten overvloede: bovenstaande zegt niets over de omvang van het werk, alleen iets over de inhoud ervan. Alles behoort tot het reguliere lesprogramma in 5V.

Algemeen

Basiskennis beheersen

Bij het vertalen van Griekse teksten komen alle lijntjes van de Griekse taal bij elkaar: je moet de woorden kennen dan wel kunnen opzoeken (idioom), en woordvormen kunnen herkennen (vormleer). Dit betekent dat je naamwoorden en voornaamwoorden, alsook werkwoordsvormen goed moet kunnen determineren.

Verbanden leggen

Vertalen betekent verbanden kunnen leggen. Elke tekst bestaat namelijk uit een verzameling 'losse' woorden die met elkaar te maken hebben. Sommige woorden horen bij elkaar, of juist niet. Sommige woorden vormen een toevoeging bij een zinsdeel, of vormen juist een apart zinsdeel, etc. Wij noemen dit *syntaxis* (afgeleid van het Griekse *συντάσσω* 'samenstellen', 'ordenen'): woorden worden ordelijk in een bepaald verband gezet. Syntaxis heeft dus alles te maken met onderlinge relaties tussen woorden.

Systematisch werken

Het is van eminent belang om bij vertalen *systematisch* te werk te gaan. Een hulpmiddel daarbij is het werken volgens de inmiddels bekende *ruggengraatmethode*. Dit zorgt ervoor dat je de kern en de structuur van de tekst snel te pakken hebt en het voorkomt dat je er op de hoofdlijnen van de tekst een warboel van maakt.

Vergroten van je vertaalvaardigheid

Als je iets wilt bereiken, kost dat inspanning. Datzelfde geldt voor het verhogen van je vertaalvaardigheid. Dat komt je niet zo maar aanwaaien. Wat kun je er zelf aan doen om je vertaalvaardigheid op te krikken?

1. *Routine opbouwen*

Oefening baart kunst, zegt het aloude spreekwoord. Oefening zorgt ervoor dat je ergens routine in krijgt en dát is precies de bedoeling: bij vertalen komen allerlei vaardigheden samen die je moet leren routinematig te gebruiken. Deze routine komt vooral tot uitdrukking in:

- het kennen van de betekenis van zeer frequent voorkomende woorden
- het direct herkennen van grammaticale vormen (naamvallen, werkwoordstijden, etc.)
- het direct herkennen van grammaticale constructies
- het snel overzicht krijgen over een grote zin

2. *Systematisch studeren*

Het meeste rendement haal je uit je studie als je systematisch te werk gaat. Bij het verhogen van je vertaalvaardigheid gaat het daarbij o.a. om:

- bijhouden van een 'logboek':
 - o hoeveel regels in 30 minuten?
 - o wat doe ik telkens fout?
 - o waar zitten de knelpunten (in de vormleer, naamvallen, werkwoordstijden, grammaticale constructies, etc.)?
- het verwerken van wat je in je logboek constateert:
 - o doe je bepaalde dingen telkens fout: leer de betreffende paragrafen uit de KGG, of vraag om uitleg
 - o herken je bepaalde grammaticale constructies niet: leer de betreffende paragrafen uit de KGG, of vraag om uitleg of extra oefeningen

3. *Herhalen van vertaalde tekst*

Als je een tekst die je grondig hebt vertaald, na korte tijd een keer herhaalt, zullen bepaalde tekstelementen en grammaticale constructie je vertrouwd voorkomen, waardoor deze kennis zich beter in je geheugen verankert.

Stappenplan bij vertalen

A. voorbereiding

1. lees de zin eerst in z'n geheel een keer door, met als doel:

- om een indruk te krijgen van de lengte van de zin
- om een indruk te krijgen van de inhoud van de zin (door woordjes die je al kent)
- om een overzicht te krijgen van de hele zin, zodat je bij bestudering van details minder snel vastloopt

2. ontleed de zin nu in stukjes; denk daarbij aan:

- hoofd- en bijzinnen
- Acl-zin
- ptc-constructies
- woordgroepen; veel voorkomend en gemakkelijk herkenbaar zijn (let m.n. op congruentieregel):
 - lidwoord – (soms lange) bepaling – zelfst. / bijv. naamwoord
 - voorzetsel – (lidwoord –) bepaling – zelfst. / bijv. naamwoord
- ga op zoek naar structuurgevende woordjes (μεν ... δε, τε ... και, οὖν, parallelle formuleringen, etc.)
- probeer vast te bedenken waarom bepaalde woorden in een bepaalde naamval staan
 - vanwege een voorzetsel?
 - vanwege een bepaalde functie in de zin
 - subject
 - object
 - meew. vw., etc.
 - vanwege een bepaalde grammaticale constructie?
 - Acl
 - gen. abs.
 - dat. poss., etc.

B. eigenlijke vertaling (werkvertaling)

3. Vertaal de ruggengraat van de zin

- de ruggengraat vormt de hoofdstructuur van de tekst en bestaat uit:
 - persoonsvorm
 - subject
 - object
 - meew. vw.
 - bepalingen die direct met bovengenoemde elementen verbonden zijn
- let op: er kunnen meerdere ruggengraten zijn: binnen één lange zin heeft elke HZ en elke BZ heeft een eigen ruggengraat; werk ze één voor één af
- werk vanuit de ruggengraat verder

4. Werk één voor één de overige zinsdelen af

- verwacht je na het lezen van de ruggengraat:
 - een Acl?
 - een inf?
- wordt een van de onderdelen van de ruggengraat uitgebreid met:
 - een ptc-constructie?
 - BZ?
 - reden, motivatie, illustratie?
 - nadere beschrijving?
 - etc.

C. Afwerking (eindvertaling)

5. Verbind de afzonderlijke hoofd- en bijzinnen op de juiste, passende manier met elkaar

- wat is de relatie tussen HZ en BZ?
 - let met name op de voegwoordjes: want, omdat, terwijl, hoewel, en, maar, etc.
- vormt je vertaling een zinvol geheel?
 - zo ja, grote kans dat je het goed hebt gedaan
 - zo nee, probeer bij het overkijken de oorzaak hiervan te vinden:
 - juiste werkwoordstijd?
 - juiste betekenis?
 - klopt sg./pl.?, M./F./N?
 - congruentieregel goed toegepast?

6. Zet de puntjes op de 'i'

- klopt je Nederlandse spelling?
- heb je goedlopende Nederlandse zinnen?

